

УДК 070 (477)

DOI [https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.2\(46\).6](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.2(46).6)

І. В. Зайцева

кандидат педагогічних наук
доцент кафедри журналістики, української словесності та культури
e-mail: zivia@ukr.net, ORCID: 0000-0002-4149-2916
Університет державної фіскальної служби України
вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Україна, 08200

АВТОРСЬКА КОЛОНКА В ЖАНРОВІЙ ПАРАДИГМІ СУЧАСНИХ ЗМІ

Мета дослідження полягає в аналізі впливу авторської колонки на образ сучасної газети.

Методологія дослідження. Основою дослідження є інформаційний, аксіологічний, культурологічний, системний, діяльнісний підходи; використано такі методи: аналізу, синтезу, узагальнення – для з'ясування авторської інтенції, що фігурує в медіатексті й співвідноситься зі стандартами журналістики.

Результати. Окреслено особливості матеріалів авторської колонки в жанровій парадигмі сучасних ЗМІ. Досліджено теоретичний базис формування та фігурування колонки в жанровій парадигмі з практичною реалізацією цієї текстової форми в медіаплощині. Акцентовано, що сьогодні авторська колонка – одна з найбільш затребуваних на сторінках ЗМІ текстових форм, яка повною мірою віддзеркалює процеси, що відбуваються в сучасному інформаційному просторі, і вбирає в себе елементи різних жанрів, намагаючись знайти свою нішу. З'ясовано, що специфіка колонки – в авторській рефлексії, на якій тримається розповідь. Автор, що веде колонку, може вибирати зручну для нього форму самовираження, і доволі часто ця форма продиктована процесом жанрової дифузії. Колонка як жанр має свої ознаки: предмет колонки, функцію, метод, зміст та форму.

Новизна. Сформульовано авторську інтенцію Віталія Жежери (інформаційний портал «Gazeta.ua») при написанні колонки, а також охарактеризовано засоби виразності створеного ним тексту.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані у практичній медіадіяльності та в процесі вивчення професійно орієнтованих курсів спеціальності «Журналістика».

Ключові слова: авторська колонка, інформаційні жанри, вітчизняна колумністика, медіатекст.

І. Вступ

Авторська колонка як жанр журналістики існує на перетині художньої публіцистики та аналітики. У журналістикознавчих науках також побутує термін «колумністика» як похідний від англійської дефініції «column», що буквально означає колонка.

На думку І. Гаврилук [2], чітка належність до конкретного жанру «колонки» є спірною. Посилаючись на праці С. Успенської, вчена зазначає: «Уже протягом досить тривалого часу навколо цього терміна йде полеміка. Одні дослідники теорії журналістики говорять про те, що колонка – суворо визначена кількістю рядків вертикалі на газетній шпальті – є рубрикою, другі – про те, що вона є видом коментаря, треті називають її різновидом есе, четверті зауважують, що колумністики як такої у нас в країні взагалі не існує, п'яті називають авторську колумністику останньою фортецею вільної політичної думки і совістю нації» [3, с. 118].

Ми у своїй статті схильні розглядати колонку як жанр гонзо-журналістики, тобто авторського вираження в журналістському матеріалі. Сьогодні в Україні невелика кількість медіа можуть «похвалитись» авторським підходом до аналітики, у тому числі колумністики. Знаковими в цій площині є газети «День», «Український тиждень», українські варіації «BBC» та «DW». Серед відомих колумністів – письменники, журналісти, медійники, критики та історики. Відповідно, тема колумністики є актуальною для вивчення в сучасній науці. Зокрема, активно її розробляє у своїх працях Л. Бурич. Серед дослідників цього питання також науковці: В. Галич, О. Деяк-Якобшин, Х. Калинюк та ін. Свій інтерес у розгляді авторської колонки, проте уже крізь призму медіакритики, знайшли й вітчизняні медійники, зокрема О. Довженко.

У цьому дослідженні нас цікавить те, як інтенція авторського «Я» фігурує в цьому медіатексті та співвідноситься зі стандартами журналістики; те, як авторська колонка робить упізнаваням конкретне ЗМІ на прикладі газети.

Актуальність нашого дослідження полягає в зіставленні теоретичного базису формування та фігурування колонки в жанровій парадигмі з практичною реалізацією цієї текстової форми в медіаплощині.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета дослідження полягає в аналізі впливу авторської колонки на образ сучасної газети. Основу становлять інформаційний, аксіологічний, культурологічний, системний, діяльнісний підходи; використано такі загальнонаукові методи: аналізу, синтезу, узагальнення, – які дали можливість з'ясувати авторську інтенцію, що фігурує в медіатекстах і співвідноситься зі стандартами журналістики.

III. Результати

У друкованому вигляді газетна шпальта – розділена на вертикальні стовпці, що колонками структурують друкований у часописі матеріал. У період зародження друкованої періодики саме такий формат був зручним як для видавців (така архітектоніка видання дозволяла подавати дрібний текст у великих обсягах), так і для читачів, адже такий формат легко читався. Наприкінці XVIII ст. у газетних колонках почався поділ за релевантністю: важливе – попереду, а вже у XIX ст. почали робити окремі зноски – актуальні матеріали.

Це послугувало початку зародження колонки як жанру та її підгруп (колонки редактора, авторської тощо).

Сьогодні, на думку О. Деяк-Якобшин, колонка є «сукупністю текстів з яскраво вираженим особистісним фактором» [6, с. 243]. Дослідниця вважає, що поява цього, як і будь-якого іншого публіцистичного жанру, є виявом удосконалення стратегій комунікації в системі масмедіа, що свідчить про те, що преса, як ніколи, готова до налагодження діалогу зі своїм читачем.

У площині наукового дискурсу ми знаходимо декілька дефініцій: як «колумністки», так і «авторської колонки».

До прикладу, Л. Кройчик [9] ретранслює колонку як «монолог публіциста». Учений підкреслює, що обрамленням цього монологу є художньо-експресивне вираження. З позиції І. Михайлина, колонка є різновидом есею як найбільш суб'єктивного художньо-публіцистичного жанру, де авторська концепція життя підпорядковує собі публіцистичний сюжет, добір фактів, логічних аргументів, художніх засобів, риторичних емоційних звернень до читача [13, с. 156]. При цьому, на думку науковця, сукупність цих творів, опублікованих з певною періодичністю та в окремому часовому проміжку, є, власне, колумністикою. Проте, варто зауважити, що окремі науковці розглядають ці два терміни як тотожні. До прикладу, з погляду О. Цветаєвої, колумністика є новітньою формою публіцистичного жанру та характеризується «високим рівнем використання постмодерністського інструментарію та авторитетністю автора-колумніста» [12, с. 6]. Майже синонімічно автор диференціює й термін «авторська колонка» як новітню жанрову форму «репрезентації публіцистичних конструкцій сучасного медіатексту» [12, с. 12].

Ми поділяємо твердження щодо природи колонки, наведене М. Рудик, у якому «авторська колонка» трактується як рубрика, що спеціально закріплена за одним чи декількома авторами. При цьому жанрове забарвлення колонки поєднує ознаки аналітико-публіцистичного або художньо-публіцистичного медіатексту. На думку науковця, колонку в цьому контексті характеризують: експліцитна позиція автора, суб'єктивне судження, індивідуальний стиль, симбіозна форма, тематична широта, особисто значуща чи суспільно актуальна проблематика, гнучка композиція, графічна візуалізація (портрет колумніста), постійне місце розташування, періодичність виходу та регламентований обсяг [10, с. 198].

Спираючись на класичний жанровий поділ на інформаційні жанри, художню публіцистику та аналітику, майже неможливо чітко диференціювати частину нових журналістських форм, що виникли впродовж останніх років та укріпились у новітній, зокрема, вітчизняній журналістиці. Сучасний масмедійний дискурс – повний симбіозів жанрів, їх гібридів та нових різновидів, котрим, зокрема, на нашу думку, є й колонка.

Як влучно зауважує І. Гаврилук, вітчизняна колумністика, котра представлена в сучасних масмедіа, у тому числі друкованій періодиці, «важко піддається не лише жанровій, але й видовій класифікації» [2]. Незважаючи на це, автором запропонована така умовна жанрова класифікація колонок: за жанровою ознакою – художня ((есе) та огляд, рецензія, стаття); за об'єктом відображення; за тематичною спрямованістю – політична, медіакритична, мистецтвознавча (зокрема, літературознавча) тощо.

Орієнтуючись на те, що колонка є синкретичним жанром, який поєднує в собі аналітику та художню публіцистику, вважаємо, що варто розглянути саме ці жанротворчі ознаки та, власне, їх вплив на формування жанру колонки.

Аналізуючи наукову візію Т. Іванець, знаходимо твердження, що «сама по собі колумністика, будучи яскравим прикладом авторських стилів, не передбачає певного жанру. Його вибирає журналіст, який веде колонку (в цьому теж проявляється авторський стиль). Власне, вся колонка являє собою плід авторської праці журналіста: починаючи від теми колонки і закінчуючи розділовими знаками» [8, с. 122].

Науково осмислюючи теоретичний матеріал, розуміємо, що сьогодні більшість науковців ідентифікує колонку як жанр чи рубрику. Стосовно цього найчастіше точиться полеміка.

Серед інших, знаходимо ще одну варіацію поділу на колонки:

Колонка редактора. Цей формат передбачає статті аналітичного огляду або аналітичного коментаря. Найчастіше редактори підходять до створення власної колонки, на лише спираючись на свій життєвий досвід, експертну оцінку, а й на професійні характеристики, аби потім редагувати статтю з розумом. Матеріалу для цієї теми використовують значно більше, ніж потім буде опубліковано на шпальтах газети. Це відбувається для того, аби відкинути зайве та подати читачеві лише суть. Передумовами для створення такої колонки можуть бути різноманітні теми, зокрема, відгук на злободенну проблему; відповідь на життєве питання; вплив на читача; пояснення певної ідеї, яка турбує суспільство; висловлення критики на адресу влади; пропозиція кардинального вирішення чогось; підтримка певної політичної сили або лідера.

Авторська колонка – авторський медіатвір, котрий вирізняє експертність автора, що може й не належати до журналістської професії, в авторській колонці вирізняють:

- предмет: особисте переживання автора через актуальну, на його думку, проблему;
- функцію: демонстрація погляду суб'єкта соціальної практики у зв'язку з певною ситуацією з метою звернути увагу аудиторії не лише на саму ситуацію, а й на характер її оцінки;
- метод: образний аналіз, тобто поєднання аналізу (виявлення взаємозв'язків предмета, причин, наслідків, їх оцінка, прогноз розвитку) і художнього узагальнення;
- зміст: за змістовим наповненням колонка – це система переживань, породжених фактами, подіями чи явищами, з якими автор стикається безпосередньо або які здаються йому актуальними в певний момент (багато колонок прив'язані до певних дат). Оскільки основним у колонці є не факт, а ставлення автора до нього, колонка стає жанром максимально інтимним, де автор не боїться зробити себе учасником подій, розповідаючи про особистий досвід, враження та демонструючи свою особисту думку;
- форму: за своєю формою колонка – вільна розповідь, що містить елементи різних жанрів, від замітки до есе. Ключовими прийомами інтимізації в колонці є імітація усного мовлення, використання експресивної й зниженої лексики, діалогізація тексту [9].

Колонка-есеї. Колонка в есеїстичній формі є показовим явищем для колумністики «Тижня». Адже ця форма дає максимальну свободу авторам для вираження персональних думок і вражень, дає змогу комбінувати засоби та методи художньої літератури й публіцистики, філософії та науки. В есеїстичних матеріалах колумністи висловлюють суб'єктивне бачення з приводу будь-якого питання, не намагаючись вичерпно його схарактеризувати.

Існують колонка-коментар; колонка-стаття, колонка-фейлетон; колонка-репортаж; колонка-огляд.

Цікавими для розгляду видовідміни є ті, які наводив у своїх дослідженнях І. Михайлин, зокрема, він виокремлював портретні та подорожні колонки.

Окрім українських джерел, типологію колонок знаходимо також і в зарубіжних виданнях.

Посилаючись на закордонний досвід, який представлено у книзі «Feature and Column Writing» у розділі Lesson 22 Types of Columns», Л. Бурич [1] розглядає види колонок, що є популярними в англійському дискурсі, зокрема Британії та США: колонка поглибленого репортажу; «Я думаю», або колонка власної думки; колонка світської хроніки (пліток); гумористична колонка; колонка-нарис; колонка – особистий щоденник; колонка практичних порад, спортивна колонка; колонка запитань і відповідей; стандартна колонка; політична колонка; середина / середня колонка; колонка «Всяка всячина»/колонка-коктейль; редакційна колонка; спеціалізована колонка; колонка «Різне»; літературна колонка [1]. Окремо автор акцентує на філіппінській класифікації видових ознак колонки, зокрема, детально розглядаючи «Advanced Campus Journalism», авторства Сесільяно-Хосе Б. Круза. За ним, колонки поділяються за метою висловлювання на редакційні, читачькі, бізнес-колонки, спортивні, арт-колонки, жіночі, колонки розваг тощо [5, с. 72].

У сучасному медійному середовищі існує безліч форматів подачі інформації стосовно особливостей написання авторської колонки. Це й тренінги відомих журналістів, і вебінари, й офлайн-лекції. Аналізуючи цей просвітницький контент та підсумовуючи його, можемо виокремити такі етапи написання авторської колонки (табл. 1).

Після цього відбувається комунікація з редактором та, власне, публікація матеріалу.

У ході наукового пошуку ми зробили висновок, що надважливу роль у створенні авторської колонки виконує не лише експертність автора в певному середовищі, а і його власний інтелектуальний бекграунд, емоційний досвід та авторське самовираження.

Не акцентуючи уваги на розподілі колонки як рубрики чи жанру й аналізуючи її як загальне медійне явище, можемо стверджувати, що авторська колонка є журналісткою формою, яка перетворює сучасну періодику, зокрема газети, у пізнаваний медійний бренд.

Така ситуація, до прикладу, із часописом «Український тиждень», у якому медіаколонка є основоположною, що вирізняє його з-поміж інших ЗМІ.

Етапи написання авторської колонки	
Етап	Основні постулати
Аналіз інформаційного поля та підбір теми	Очевидним є те, що на цьому етапі варто сформувати базу кейсів, котрі є не лише актуальними, а й перебувають у сфері компетенції автора. Експерти рекомендують не звертати уваги на «хайпові» теми, а вести саме ті, що мають довгострокову перспективу існування
Вибір формату та риторики публікації	Цей етап абсолютної авторської свободи, адже автор підбирає той формат художнього мовлення, котрий, на його думку, найкраще висловить його сприйняття та аналіз теми
Збір матеріалу	Вичитка тематичних публікацій, перегляд відео, комунікація з експертами, власний досвід У роботі варто дотримуватись такої структури:
Написання тексту; його вичитування, коректура та редактура	<ul style="list-style-type: none"> ● заголовок + підзаголовок, можливо кілька варіантів, аби редактор міг вибрати, який відобразить суть матеріалу. Цілком імовірно, що редактор на виході замінить його на свою версію, яка буде більш «клікабельною» для читачів, проте наявність кількох ідей, із яких можна вибрати, суттєво спростить йому життя. Це цінують читачі; ● вступ / постановка проблеми («чому ми всі сьогодні тут зібралися», «чому ми взагалі зараз вирішили про це написати наразі») – це може бути як конкретна подія, так і річниця / піврічниця події, відсутність подій у той час, коли вони мали б статися, тренд, який проглядається після кількох подій тощо; ● аргументація; ● висновки. Далі автор вичитує текст на структурні, смислові, мовні та мовленнєві помилки, за потреби вносить корективи

Отже, авторська інтенція в цьому разі є надзвичайно вагомим чинником, адже колумністика авторитетного автора формує рівень довіри читача до ЗМІ. На підтвердження цього постулату наведемо думку Л. Гурч, яка зазначала, що, з погляду науковця, не кожна колонка є авторською. Адже лише авторській колонці притаманні не просто констатація фактів, а певне осмислення та суб'єктивне трактування проблеми. Основною метою колумніста в такому разі є не інформування аудиторії, а її зацікавлення, переведення точки суспільної уваги до дійсно вагомого предмета, створення чинників, що змушують аудиторію замислитись [5].

Для того, щоб читач відчув авторитет і присутність автора під час читання його колонки, зазвичай її доповнюють його портретом.

Проте, дуже важливо сьогодні, у цифрову еру, чітко розрізняти поняття колонки та блогу. Адже, з першого погляду, і те, й інше є вираженням авторської думки, проте, як зауважує О. Довженко, «...головна різниця між дописом у блогу або соцмережі та колонкою як журналістським продуктом – у відповідальності. Коли автор пише щось недолуге, недалеко, неглибоке, грубе чи примітивне на своїй сторінці, він ризикує власною репутацією та стосунками з читачами. Якщо це опубліковано, ризикує вже видання. Відповідальність може бути не лише моральною, але й кримінальною» [7].

Підтверджує цю тезу О. Гресько: «Авторська журналістика, як правило, викликає більшу довіру з усього інформаційного потоку, адже за правдивість матеріалу несе відповідальність певна людина, з якою можна зв'язатися за допомогою сучасних засобів комунікації» [4, с. 41].

З погляду О. Деяк-Якобшин, авторам колонок притаманна індивідуальність стилю діяльності. Цей стиль виявляється на текстовому рівні в оригінальній творчій манері автора. Тобто, як зауважує науковець, у стійких ідейно-змістових композиційних і лексико-стилістичних особливостях творів, що надають можливість читачеві ідентифікувати для себе тексти певного автора, а аудиторії – підґрунтя для того, щоб визначити журналіста як творчу індивідуальність [6].

У публіцистиці, зокрема в колонці, автор має змогу відкрито виявити особливість своєї самосвідомості, сміливо відступити від власного «я», проявивши творчу індивідуальність. Саме завдяки взаємодії цих авторських проявів формується образ автора.

Отже, можемо зазначити, що за рівнем авторської інтенції колонка абсолютно відрізняється від інформаційного жанру, є близькою аналітичному та спорідненою художній публіцистиці.

Для повного аналізу розглянемо колонку Віталія Жежери за період січень – грудень 2018 р. Протягом цього часу автор опублікував 52 тексти у форматі есе або замітки (рідко). Жанр есе в авторській колонці дає змогу використовувати безліч засобів для увиразнення та візуалізації написаного, чим автор і користується. Розглянемо ці засоби на прикладах:

1. Риторичне запитання. Використовується в публіцистиці для того, щоб озвучити питання чи проблему, наголосити на ній. Автор або залишає питання відкритим (коли всі й так завідомо знають відповідь), або відразу ж відповідає сам. Наприклад: «Поміж усіх перед новорічних клопотів є один особливий – це коли пишеш і надсилаєш привітання. Здавалось би, ну що там такого? Сів, написав, кинув у ящик на пошті. А воно так не виходить», «Може, то мені знак якийсь?».

2. Однорідні члени речення. Віталій Жежера найчастіше використовує другорядні однорідні члени речення для більш детального, глибокого опису того чи іншого явища чи предмета. «Їх зараз видно і вдень – он гуляють над городом. Їм ночі мало, в них уже весна почалася, і їм до мене діла немає», «Так, наче їх не загублено, а кимось мовчки в тебе забрано, щоб нагадати, що вік твій ненадійний і ще не факт, що ти живеш там, де живеш, і що твої двері одмикаються сааме тими ключами». Автор, послуговуючись цим методом, використовує ще один – градацію,

посилення ефекту сказаного за допомогою використання наростаючої емоції. Так, ми можемо спостерігати, що описана ним картинка оживає завдяки використанню однорідних структур, які посилюють одне одного.

3. Окличні / питальні речення. Майже в кожному тексті автор додає яскравого забарвлення за допомогою знаків: «Ну, не вмів – одначе ж міг!», «Звісно, на тій траві ніхто не пасеться й ніколи не пастиметься, і це сумно, хоч здавалось би – ну яке тобі до того діло?».

4. Персоніфікація. Описуючи звичайні події зі свого життя, автор часто надає людських якостей предметам та тваринам, які є невід'ємною частиною його життя й існування його колонки. Наведемо декілька прикладів: «Ну от, біжить, махає хвостом, сміється» (про собаку), «І тебе обіймає ніжність і печаль», «А ще й погода якась така, наче тебе обікляли: тумани потроху з'їли сніг на лузі й трава тепер стелиться холодна й жовта, як патьоки воску на підсвічнику в церкві, куди Бог давно не навідувався».

5. Порівняння. Цей метод Віталій використовує майже в кожному тексті, збагачуючи візуальну подачу й покращуючи сприйняття написаного за допомогою порівняльних структур. Розглянемо декілька з них, не відриваючи від контексту: «А вслід за ним посипався звичайний осінній дощик – дрібний, невидимий і майже нечутний. Такий я теж люблю. Останнім часом він мені нагадує голос якого-небудь однокласника в телефонній трубці – голос ледь знайомий, бо тонкий і крихкий, як у людей, що прожили вже не першу осінь», «Постукали у вікно й стали під дверима. Через якийсь час почули шорох з того боку. Може, вона спитала, хто тут, тільки дуже тихо. Наблизили губи до дверей і прокричали, хто ми, й що хочемо її бачити. А там знов тихо. В тому всьому, як збоку глянути, читалося щось чудне: навколо сонячно й безлюдно, мов на небі, а ми двоє галалакаємо під ворітьми у Святого Петра».

6. Епітети. Есе, та ще й побутового типу в публіцистиці завжди дають авторам волю на використання епітетів. Це той жанр, в якому чим більше їх, тим краще, адже так автор показує пережите й побачене ним, ніби пропускаючи все крізь призму власних очей, дозволяючи, як під час репортажу, бути в тому моменті, який читаєш. «От хіба тільки трохи втішає те, що весна, коли придивитися, у всій своїй скороминущості все-таки часто не відходить кудись далеко, безповоротно й безслідно, а просто ховається десь усередині самої себе», «Може й справді колишній улюбленець студентів: високий, трохи заріс сталеву щетиною, іронічний – і до себе, й до свого товару».

7. Діалоги. Віталій Жежера подає свої тексти живими, зрозумілими простому читачеві й цікавими для різних поколінь. Значну роль у цьому відіграє часте використання діалогів, яке ніби долучає кожного читача до дискусії, що ведеться в тексті: «Чую, торгуються. Хазяйка каже:

- Така хороша корівка була – і слухняна, й добра, й побалакати з нею можна.
- Так нащо ж ви, бабо, її продаєте, як вона така хороша?

Я далі одійшов, бо не хотілося того чути. А таки почув:

- Ви, хлопці, такі хороші ... не вбивайте її!

– Не-не, бабо, то не ми, на те другі люди е! Треба було далі одійти, щоб тепер усього цього не згадувати».

«От і на цей раз – зайшов до двору, поздоровкався й каже так обережно й зарозуміло категорично:

- А по-моєму, у вашій газеті завелися аферисти!
- Чого ж так?
- Дайте газету, я покажу.

Знаходимо газету, а там, під рубрикою «Реклама», написано: «Візьміть останні дві цифри року вашого народження, відніміть од цього числа ще отаке-то число, залишок помножте на сто, і якщо у вас вийде стільки-то – ви виграли». І названа сума виграшу – велика й для Києва, а не тільки для наших економічно скромних місць.

- У мене зійшлося! – похвалився він. – Перещипайте ще й ви.

І в мене зійшлося. Він каже:

- Не може ж бути, щоб отакі гроші давали просто так. От я і думаю: то якісь аферисти.
- А давайте їм подзвонимо. Он же вказаний номер телефону.

За тим номером обізвався одразу й пояснили, що радіти рано, бо спочатку – вони складуть повний список любителів арифметики, дядькових ровесників, далі – проведуть між ними конкурс, і аж тоді стане ясно, хто виграв.

- Ага, – каже дядько, – а з ким ви ото балакали?
- Ну, хлопець там якийсь сидить.
- А ви його знаєте?

Це було запитання, од якого можна впасти з коня».

8. Професіоналізми або слова, які використовуються тільки в певній сфері діяльності, коли автор розповідає про те, що відоме лише обмеженому колу людей, він неодмінно дає пояснення тим чи іншим термінам, що робить його близьким до читача, зрозумілим та незвичним. «Налигач – просто собі мотузка, що висить на гвіздку за дверима в хліві й нічого не означає сама по собі. Зате вона зберігає живу пам'ять про тепло козячого тіла й водночас рук господаря», «А ще був "кадет" – високий, на вузьких гусеницях. Двері його кабінки одчинялись назад, і через те в

профіль він нагадував когось у піджаку наопашки. А ходив якимось так, мов човен проти хвилі, і авоська з яблуками, підвішена в кабіні, теліпалась, як вуличний ліхтар на вітрі. В тому “кадеті” їздив хлопець, з яким ми здуру колись побилися, і моє було зверху. І це найсумніше, бо так і не встигли помиритися» (про трактор).

9. Діалектизми, слова, які існують у певній місцевості, й архаїзми – допомагають побачити в колонці Жежери власний стиль, колорит, який властивий саме цьому автору. «Або рано встанеш і встигнеш побачити – ненадовго, як блискавку: за городом летять, одна за одною, дві лисиці, у них, мабуть, свайба», «Зятя свого баба на всю вулицю лаяла “адійотом” і “поразіотом”, на найвищих нотах, а от щоб плакала – ніколи не бачив».

10. Прислів'я, приказки, сталі вирази. Ще одна складова есе, якої майже неможливо уникнути. Автор використовує її не дуже часто, але все ж, можна відслідкувати певну регулярність. «І отак зранку все починається спочатку, як Сізіфові клопоти», «А зима, сніг по коліно, і той підсвинок забіг далеко в поле».

Загалом колонка Віталія Жежери – це особисті враження, переживання й почуття. Автору вдається створити інтерес до таких простих речей, про які ніхто, можливо, і не замислився б, якби не прочитав колонку. А втім це речі, які кожен з нас переживає щодня.

Ще однією особливістю цієї колонки можна назвати звернення до спогадів. Іноді автор пише про події, що відбулися, буквально, вчора. А інколи занурюється в давні спогади й переносить туди кожного, хто відкриває його колонку. «Отже, зранку треба було переглянути підшивку парламентської газети за другу половину 1991 року. Чогось не приготувався до того, що охопить сентиментальне зворушення. Воно наче й не було якимось особливим. Ну, банальне хвилювання од запаху пожовклих шпальт, од впізнавання своїх давно забутих текстів і текстів колег (хтось живий, а хтось уже ні). Я ж пам'ятаю, як робилася ця газета – ще без комп'ютерів, інтернету й мобільного зв'язку. Таких газет більше немає, вони стали неможливі, як і ті ілюзії, що ми ними жили тоді», «Після війни, вже за моєї пам'яті, батько, коли чув по радіо голос Діани, згадував листа, якого її тато передав з тюрми в Пирятині перед своєю загибеллю: “Мій солон'ячий голосочок, слухайся маму!”. Згадував – і сміявся».

IV. Висновки

Проаналізувавши авторську колонку Віталія Жежери в інформаційному порталі «Gazeta.ua», можна зробити такі висновки:

1. Автор випрацював власний стиль, який чітко прослідковується в кожному з текстів і сприяє легкій ідентифікації його колонки в цілому та кожного окремого тексту. Отже, авторський стиль впізнаваний, яскравий та індивідуально-особливий.

2. Тексти виходять періодично, тримають своєю аудиторію й виправдовують її очікування. Автор використовує безліч засобів для увиразнення лексичних елементів, робить текст експресивним, динамічним та емоційно забарвленим рівно настільки, наскільки того вимагає публіка, що допомагає залишатися популярним і не втрачати свого читача.

3. Авторські тексти витримані не лише в одному стилі, а й в обсягових рамках. Кількість слів кожного тексту не виходить за норму 400–600 слів, чого цілком вистачає, щоб цікаво та змістовно розкрити тему й не дати читачеві знудитись від довгого тексту.

4. Віталій Жежера не позиціонує свою колонку як надважливий жанр журналістики та уникає спірних, суспільно важливих тем. Його простір – легка, побутова публіцистика, в якій він дійсно виріс як професіонал.

5. Щоб не писати абищо, коли свіжих подій для колонки не відбулося, а й щоб не втрачати періодичності, автор іноді вдається до методу «спогад», коли в тексті, ніби мемуарно, описує подію, яка відбулася давно. Відмітною рисою таких матеріалів у колонці Віталія є неодмінна прив'язка до сучасності – чи то висновком, чи то відсилкою на події «тут і зараз». Такі тексти гармонійно вписуються в характер колонки, адже вся вона – це як маленький блог, в якому автор розповідає про своє життя, переживання, події, споглядання.

6. Різноманітність. У маленьке есе Віталій вдало вміщує описи, огляди, коментарі, рецензії, репортажі та навіть коротенькі бліц-інтерв'ю. Йому вдалося випрацювати таку віртуозність у цьому, що жоден із цих жанрів не перебиває основного – есеїстики й не претендує на ідентифікацію колонки в іншому жанрі чи тематиці.

Отже, авторська колонка як жанр перебуває в стадії становлення. Її еволюція не закінчена, але можна стверджувати, що колонка – жанр-гібрид, тобто поєднує в собі риси кількох журналістських жанрів. Комунікативні стратегії сучасних засобів масової інформації створюють сприятливі умови для рівноправного й безперервного діалогу з аудиторією, у якому великого значення набуває авторитетність суб'єкта висловлювання.

Сьогодні колонка – одна з найбільш затребуваних на сторінках ЗМІ текстових форм, яка повною мірою відбиває процеси, що відбуваються в сучасному інформаційному просторі. Зі змінами навколишньої дійсності змінюються й способи її відображення. Ці зміни можуть пояснюватися ускладненням інформаційних завдань, відкриттям нових граней дійсності. Колонка вбирає в себе елементи різних жанрів, намагаючись знайти свою нішу. Специфіка колонки – в авторській рефлексії, на якій тримається розповідь. Сама ідея авторської рубрики, яка передбачає яскраво виражене авторське «я» і високий ступінь свободи публіциста, має великий вплив на інтонацію

діалогу з аудиторією та композицію тексту. Автор, що веде колонку, обирає зручну для нього форму самовираження, і доволі часто ця форма продиктована процесом жанрової дифузії. Саме цим процесам ми присвяtimo наступні матеріали нашого дослідження.

Список використаної літератури

1. Бурич Л. А. Авторська колонка часопису «Український тиждень»: тематично-типологічні аспекти. *Медіастудії*. 2018. Вип. 24. С. 142–168.
2. Гаврилюк І. Сучасна українська колумністика: особливості розвитку. *Журналістика*. 2011. № 10. С. 117–121.
3. Галич В. М. Колонка як жанр. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2009. № 3. С. 223–233.
4. Гресько О. Авторська журналістика як інструмент міжнародних медіа комунікацій. *Діалог: Медіастудії*. Одеса, 2016. Вип. 22. С. 38–51.
5. Гурч Л. Феномен сучасної української колумністики: дефінітивний підхід. *Теле- та радіожурналістика*. 2014. Вип. 13. С. 56–63.
6. Деяк-Якобшин О. Колонка як форма журналістської творчості (на прикладі його авторської колонки в Лондонській газеті «Дейлі Міррор», 60-ті роки 20 століття). *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2013. № 37. С. 172–175.
7. Довженко О. Як не боятись писати авторські колонки. *Medialab*. 2018. URL: <https://medialab.online/news/kolonky/> (дата звернення: 19.03.2021).
8. Иванец Т. А. Авторская колонка как медиатекст во Всеукраинской периодике. *Сборник материалов и научных статей IX Международной научно-практической конференции*. Запорожье, 2016. С. 120–130.
9. Кройчик Л. Е. Система журналистских жанров. Основы творческой деятельности журналиста: учебник / ред. сост. С. Г. Корконосенко. Санкт-Петербург: Знание; СПбИ ВЭ СЭП, 2000. 127 с.
10. Рудик М. С. Особливості авторської колонки у блогах «Української правди» та BBC. *Сучасний рух науки: тези доп. XI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Дніпро, 2020. Т. 2. С. 196–198.*
11. Успенская С. С. Колумнистика: проблемы жанровой идентификации. *Вестник ВГУ. Серия: Филология. Журналистика*. 2007. № 1. С. 240–244.
12. Цветаєва О. В. Сучасна колумністика як складова персонального журналізму в українській та американській пресі: автореф. дис ... канд. соц. ком. : 27.00.04. Запоріжжя, 2013. 20 с.
13. Михайлин І. Л. Жанр авторської колонки в масмедійних текстах Віталія Портникова. *Журналістика. Лінгвістика. Дидактика*: зб. наук. пр. Полтава, 2010. С. 155–160.

Referens

1. Burych, L. A. (2018). Avtorska kolonka chasopysu «Ukrayynsi tyzhden»: tematychno-typolohichniaspekty [Author's column of the magazine «Ukrainian Week»: thematic and typological aspects]. *Mediastudii*, 24, 142–168 [in Ukrainian].
2. Havryliuk, I. (2011). Suchasna ukrayinska kolumnistyka: osoblyvosti rozvytku [Modern Ukrainian columnism: features of development]. *Zhurnalistyka*, 10, 117–121 [in Ukrainian].
3. Halych, V. M. (2009). Kolonka yak zhanr [Column as a genre]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Filolohichni nauky*, 3, 223–233 [in Ukrainian].
4. Hresko, O. (2016). Avtorska zhurnalistyka yak instrument mizhnarodnykh media komunikatsii [Author's journalism as a tool of international media communications]. *Dialoh: Mediastudii*, 22, 38–51 [in Ukrainian].
5. Hurch, L. (2014). Fenomen suchasnoi ukrayinskoï kolumnistyky: definityvnyy pidkhid [The phenomenon of modern Ukrainian columnism: a definitive approach]. *Tele- ta radiozhurnalistyka*, 13, 56–63 [in Ukrainian].
6. Deiak-Yakobshyn, O. (2013). Kolonka yak forma zhurnalistskoi tvorchosti (na prykladi yoho avtorskoi kolonky v Londonskii hazeti «Deili Mirror», 60-ti roky 20 stolittya) [Column as a form of journalistic creativity (on the example of his author's column in the London newspaper «Daily Mirror», 60s of the 20th century)]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya zhurnalistyka*, 37, 172–175 [in Ukrainian].
7. Dovzhenko, O. (2018). Yak ne boiatys pysaty avtorski kolonky [How not to be afraid to write author's columns]. *Medialab*. Retrieved from <https://medialab.online/news/kolonky/> [in Ukrainian].
8. Ivanets, T. A. (2016). Avtorskaya kolonka kak mediatekst vo vseukrainskoy periodike [The author's column as a media text in the All-Ukrainian periodicals]. *Sbornik materialov I nauchnykh statey IX Mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii*. Zaporozhye [in Ukrainian].
9. Kroychik, L. Ye. (2000). Sistema zhurnalistskikh zhanrov. Osnovy tvorcheskoy deyatel'nosti zhurnalista [The system of journalistic genres. Fundamentals of the creative activity of a journalist]. Sankt-Peterburg [in Russian].
10. Rudyk, M. S. (2020). Osoblyvosti avtorskoi kolonky u blokhakh «Ukrayinskoï pravdy» ta VVS [Features of the author's column in the blogs of «Ukrainian Pravda» and the BBC]. *Suchasnyi rukh nauky, tezy dop. XI mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* [The modern movement of science, Proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference]. (Vol. 2). Dnipro [in Ukrainian].

11. Uspenskaia, S. S. (2007). Kolumnistyka: problem zhanrovoyi identyfikatsiyi [Columnistics: problems of genre identification]. *Vestnyk VDU. Seriya: Filolohiya. Zhurnalistyka*, 1, 240–244 [in Russian].
12. Tsvietaieva, O. V. (2013). *Suchasna kolumnistyka yak skladova personalnoho zhurnalizmu v ukrain-skii ta amerykanskii presi* [Modern columnism as a component of personal journalism in the Ukrainian and American press]. (Extended abstract of candidate's thesis). Zaporizhzhia [in Ukrainian].
13. Mykhailyn, I. L. (2010). Zhanr avtorskoi kolonky v masmediinykh tekstakh Vitaliia Portnykova [The genre of the author's column in the mass media texts of Vitaly Portnikov]. *Zhurnalistyka. Linhvistyka. Dydaktyka* : zb. nauk. prats. Poltava [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.02.2021.

Received 28.02.2021.

Zaitseva I. Avthor's Column in the Genre Paradigm of Modern Media

The purpose of the study is to analyze the impact of the author's column on the image of a modern newspaper.

Research methodology. The basis of the study is informational, axiological, culturological, systemic, active approaches; the following methods were used: analysis, synthesis, generalization – to clarify the author's intension, which appears in media text and correlates with the standards of journalism.

Results. The article outlines the features of the materials of the author's column in the genre paradigm of modern media. The theoretical basis for the formation and figuring of a column in a genre paradigm with the practical implementation of this text form in the media space is investigated. It is emphasized that today the author's column is one of the most popular text forms on the media pages, which fully reflects the processes taking place in the modern information space, it absorbs elements of different genres, trying to find its niche. It is clear that the specifics of the column are in the author's reflection on which the story is kept. The author, who leads the column, can choose a convenient form of self-expression, and quite often this form is dictated by the process of genre diffusion. A column as a genre has its own characteristics: the subject of the column, function, method, content and form.

Novelty. The author's intension of Vitaliy Zhezhera («Gazeta.ua» information portal) was formulated when writing a column, as well as the means of expressiveness of the artistic text he created was characterized.

Practical significance. The results of the study can be used in practical media activities and in the process of studying professionally oriented courses of the «Journalism» specialty.

Key words: author's column, information genres, domestic column science, media text.

Зайцева И. В. Авторская колонка в жанровой парадигме современных СМИ

Цель исследования состоит в анализе влияния авторской колонки на образ современной газеты.

Методология исследования. Основой исследования являются информационный, аксиологический, культурологический, системный, деятельностный подходы; использованы следующие методы: анализа, синтеза, обобщения – для выяснения авторской интенции, которая фигурирует в медиатексте и соотносится со стандартами журналистики.

Результаты. Определены особенности материалов авторской колонки в жанровой парадигме современных СМИ. В статье исследованы теоретические основы формирования и фигурирования колонки в жанровой парадигме с практической реализацией этой текстовой формы в медиаплоскости. Акцентировано, что сегодня авторская колонка – одна из наиболее востребованных на страницах СМИ текстовых форм, которая в полной мере отображает процессы, происходящие в современном информационном пространстве, и соединяет в себе элементы различных жанров, пытаясь найти свою нишу. Выяснено, что специфика колонки – в авторской рефлексии, на которой держится рассказ. Автор, ведущий колонку, может выбирать удобную для него форму самовыражения, и довольно часто эта форма продиктована процессом жанровой диффузии. Колонка как жанр имеет свои признаки: предмет колонки; функцию; метод, содержание и форму.

Новизна. Сформулировано авторскую интенцию Виталия Жежеры (информационный портал «Gazeta.ua») при написании колонки, а также охарактеризованы средства выразительности созданного им текста.

Практическая значимость. Результаты исследования могут быть использованы в практической медиатеатральности и в процессе изучения профессионально ориентированных курсов специальности «Журналистика».

Ключевые слова: авторская колонка, информационные жанры, отечественная колумнистика, медиатекст.